

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ
ЯК СУБ'ЄКТ ПРОЦЕСУ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

ПЛАН

1. Поняття та особливості ТНК як суб'єктів процесу глобалізації економіки.
2. Роль ТНК у сучасній світовій економіці.
3. Технологія менеджменту ТНК.

ТНК — це міжнародні фірми, що мають свої господарські підрозділи у двох або більше країнах, управління якими здійснюється з одного або декількох центрів

ТНК— це мережа взаємопов'язаних підприємств, які походять з однієї країни і мають складові частини та філії в інших країнах

ТНК – це бізнес-структура, яка переносить за кордон не товар, а сам процес вкладання капіталу, поєднуючи його із закордонною робочою силою в межах міжнародного виробництва

Визначення ТНК

**Природа
ТНК**

**утворюються як національні щодо
капіталу та контролю і міжнародні за
сферою своєї діяльності, яка має
наднаціональний характер і веде до
створення наддержавних зв'язків**

Структура ТНК

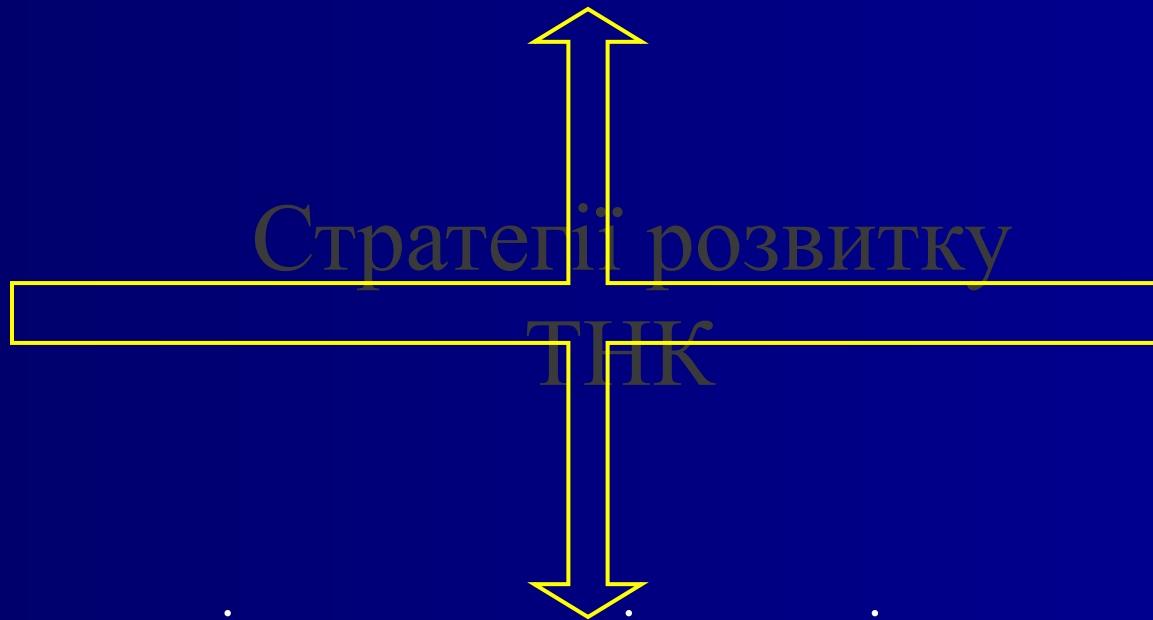

Материнська
структура

Регіональні
департаменти

розміщення філій у різних країнах задля
продовження технології, започаткованої у
материнській структурі

поглинання підприємств у різних регіонах з метою
перенесення частини виробничої або збутової операції в
іншу країну, а розміщення виробництва деталей і
напівфабрикатів на підприємствах, які обслуговують регіони
і континент

Риси ТНК:

- інтернаціональні сфери функціонування і застосування капіталу;
- мають, як правило, величезний матеріальний і фінансовий потенціал;
- мають можливість здійснювати значні відрахування на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки;
- мають, як правило, тісні зв'язки з національними банківськими компаніями і національними банківськими системами, входять у фінансові угруповання;

Участь ТНК у міжнародному поділі праці

внутрішньо фірмовий

визначає характер і способи взаємодії окремих структурних ланок в процесі міжнародного усупільнення виробництва, складається під впливом стратегії ТНК

міжфірмовий

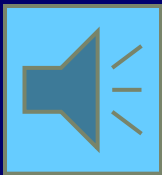
поділ праці починає дедалі більше складатися не між країнами, а між діючими в них ТНК

Конкурентні переваги ТНК:

інформаційна обізнаність з економічними і політичними особливостями різних країн

володіння значними ресурсами , технологіями, управлінською майстерністю та здатність до їх оперативного переміщення

масштабність економіки

Сутнісні ознаки ТНК

(за методологією ЮНКТАД)

- річний оборот, що перевищує 1 млрд. доларів
- (великі - більш 2 млрд.);
- філії не менш ніж у шести країнах
- (великі - більш ніж у 20);
- частка продажів її товарів, реалізованих за межами країни-резиденції, не менше 20% (великі - більше 35%);
- структура активів (25% за кордоном);
- частка персоналу, зайнятого у зарубіжних філіях, складає не менше 25%;
- оперує в рамках системи прийняття рішень, що дозволяють проводити єдину стратегію управління розвитком національних підприємств, що входять у ТНК.

Роль ТНК у формуванні фінансового сектора глобальної економіки :

- 1) контролюють третину виробничих капіталів приватного сектору усього світу,
- 2) контролюють до 90% прямих інвестицій за рубежом (прямі інвестиції ТНК за рубежом у підприємства, устаткування й іншу власність у середині 90-х років перевищили 3 трлн. дол.; зараз вартість їх зарубіжних активів складає 77 трлн.дол.США),
- 3) сукупні валютні резерви ТНК у кілька разів більше, ніж резерви всіх центральних банків світу разом узятих (переміщення 1—2% маси грошей, що знаходяться у приватному секторі, цілком здатне змінити взаємний паритет будь-яких двох національних валют), ТНК ж часто розглядають обмінні валютні операції як найбільш вигідне джерело своїх прибутків,
- 4) виробляють понад 25% світового ВВП.

Характеристика діяльності ТНК

1. За оцінками Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), у 2010р. експорт зарубіжних філій (близько 780 000 на приблизно 77 000 ТНК) складав понад 6,2 трлн. дол. США
2. В ТНК працює біля 100 млн. осіб, з них 70 млн. – поза країною-донором.
3. Сукупний обсяг їх продажів складав майже 30 трлн. дол. США, а сумарний обсяг ПІ перевищив 16 трлн. дол. США.
4. Більш як 50% активів найпотужніших компаній світу розмішені поза країною розташування материнських компаній
5. Кількість ТНК за останню 25 років зросла більш ніж в 5 разів.
6. 500 найпотужніших ТНК реалізують 80% всієї продукції електроніки та хімії, 95% - фармацевтики, 76% - продукції машинобудування, 85% з них контролюють 70% всіх закордонних інвестицій.
7. У ТОП-100 найбільших ТНК світу нараховується вже 20 компаній сфери послуг.
8. Динамічно зростають ТНК з країн, що розвиваються, зарубіжні активи 10 найбільших сягнули 980 млрд. дол. США у 2006 р.

Міжнародний менеджмент
вивчає сукупність управлінських відносин,
що складаються у сфері міжнародного бізнесу у зв'язку з
плануванням, організацією, координацією та контролем
виконання конкретних міжнародних ділових операцій
на різних рівнях їх розвитку

Управління міжнародним бізнесом потребує:

- детального, уважного аналізу зовнішнього середовища;
- якісно нової інформаційної бази для прийняття рішень;
- подолання мовних бар'єрів, врахування особливостей комунікацій та інше.

Особливості міжнародного менеджменту в Україні

особливе географічне розташування України

недостатній рівень персоналу, що працює у сфері міжнародного бізнесу

високий рівень транзакційних витрат для здійснення міжнародного бізнесу

ухилення від податків, прагнення керівників отримувати надвисокі прибутки

Інтернаціональна (міжнародна) модель міжнародного менеджменту:

- закордонні підрозділи використовують принципи менеджменту головної компанії;
- головне організаційне завдання полягає в переміщенні знань і ноу-хау в усі структурні підрозділи незалежно від місця їхнього базування, що дозволить зблизити рівень розвитку вітчизняного і закордонного бізнесу на зовнішні ринки, що є менш розвинутими в порівнянні з вітчизняним щодо технології і маркетингу;
- здійснюється інтенсивний контроль і координація закордонних підрозділів материнської компанії.

Мультинаціональна модель міжнародного менеджменту:

- закордонні підрозділи мають відносну самостійність у прийнятті управлінських рішень;
- головне організаційне завдання полягає у зміцненні місця продукції на важливих ринках та у підвищенні ефективності автономно діючих закордонних підрозділів;
- координація і контроль здійснюються в основному через особливі відносини топ-менеджменту материнської компанії і менеджерів закордонних підрозділів.

Глобальна модель міжнародного менеджменту:

- досягнення ефективності бізнесу базується на централізації капіталів, ресурсів і компетенції;
- здійснюється однобічний потік товарів, кадрів і ноу-хау: від материнської компанії до закордонних підрозділів;
- фіксується незначний рівень автономії закордонних підрозділів.

Інтернаціональна модель міжнародного менеджменту:

- усунення ієрархічних відносин між головною (материнською) компанією і її закордонними підрозділами;
- імплементація внутрішньо-організаційної мережі;
- використання національних особливостей закордонними підрозділами у процесі реалізації стратегії корпорації.

Переваги та недоліки моделей міжнародного менеджменту

Модель	Переваги	Недоліки
<i>Інтернаціональна (міжнародна)</i>	Переміщення придбаного досвіду на закордонні ринки	Відсутність реагування на особливості місцевого попиту. Спроможність реалізувати переваги місцезнаходження. Нездатність використовувати ефект кривої досвіду
<i>Мультинаціональна</i>	Пристосування товарної пропозиції і маркетингу до місцевих особливостей	Нездатність реалізувати економію на місцезнаходженні. Нездатність використовувати ефект кривої досвіду. Нездатність перенести отриманий досвід на закордонні ринки
<i>Глобальна</i>	Досягнення ефектів кривої досвіду. Досягнення економії за рахунок масштабів	Слабке реагування на особливості місцевого попиту
<i>Транснаціональна</i>	Пристосування товарної пропозиції і маркетингу до місцевих особливостей. Одержання вигоди від глобального навчання	Складність впровадження, обумовлена організаційними проблемами

Дякую за увагу!